

VAIN
HYVIÄ
SYITÄ

PUDASJÄRVEN KAUPUNGIN HANKINTAOHJE

≡PUDASJÄRVI≡

HALLINTOTOIMINTA

A. YLEISTÄ HANKINNOISTA

Hankintayksikön on järjestettävä hankintansa siten, että hankinnat tehdään mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti. Hankinnat tulee perustua vahvistettuun talousarvioon ja niille tulee olla varattu määräraha. Hankinnoissa tulee pyrkiä julkisen talouden ja hallinnon kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpaan lopputulokseen. Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankintojen tulee osaltaan tukea kaupunkistrategian toteutumista tämän hankintaohjeen mukaan.

1. HANKINTALAIN TARKOITTAMA HANKINTA

Hankintalain mukaisella hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Kaikissa näissä hankinnoissa sovelletaan hankintalakia, tätä hankintaohjetta ja muita kaupungin toimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia sekä muita kaupungin omaa toimintaa koskevia ohjeita ja määräyksiä kuten hallintosääntöä.

2. HANKINTAOHJEEN TARKOITUS

Hankintaohjeen tarkoituksena on antaa hankintojen tekijöille tukea ja ohjeita kokonaistaloudellisesti edullisten ja laadukkaiden hankintojen tekemiseen. Lisäksi tarkoituksena on auttaa hankintayksiköitä tekemään hankintoja Pudasjärven kaupungin strategian, hallintosäännön ja hankintaohjeen mukaisesti.

3. KAUPUNKISTRATEGIAN HUOMIOIMINEN

3.1. Strategian pääkohdat

Kaupunkistrategia lähtee siitä, että hyvä hankintapolitiikka luo elinvoimaa ja kehittää paikallista palvelumarkkinaa. Kaupunkistrategian mukaan Pudasjärven kaupunki toteuttaa hyvää hankintapolitiikkaa seuraavasti:

- kertomalla hankintaperiaatteistaan avoimesti
- tiedottamalla hankinnoistaan avoimesti ja riittävän ajoissa
- käymällä jatkuvaa vuoropuhelua mahdollisten tarjoajien kanssa
- määrittämällä hankinnan koko, tarjoajan kelpoisuusvaatimukset ja muut ehdot tarkoituksenmukaisella tavalla, myös paikalliset yritykset huomioiden
- edistämällä sosiaalista vastuuta, innovaatioita ja kestävää kehitystä
- edistämällä hankinnoilla työllistämistä niihin soveltuviissa hankinnoissa
- ylläpitämällä kaupunkiorganisaation omaa hankintaosaamista.

Strategia lähtee siitä, että hankintayksikkö huolehtii hankinnoissaan riittävästä resursoinnista suunnitteluvaiheessa ja sopimussyhteistyöhön. Päähuomio on oltava koko prosessin hallinnassa, kilpailutus on vain yksi osavaihe hankintaprosessissa.

3.2. Strategian vaikutus hankintoihin

Kaupunkistrategian linjaukset tulee ottaa huomioon hankintoja tehtäessä. Hankinta ei ole tekninen suoritus, vaan myös strategiasta johdetulla sisällöllä ja määrittelyllä on keskeisin merkitys.

Hankinnoissa tulee huomioida paikallisuus, vastuullisuus, ympäristöasiat ja jatkuva ennakoiva vuoropuhelu kaupungin hankintayksiköiden ja markkinatoimijoiden välillä. Tätä tulee lisätä jo hankintojen suunnitteluvaiheessa, ennen kuin on päätetty, mitä ja miten hankitaan. Myös hankintaosaamisen pitkäjänteinen lisääminen eri toimialueilla ja työyksiköissä tukee onnistumista, joten hankintayksiköiden pitää kiinnittää huomiota kouluttautumiseen.

Tarjoajille asetettavat kelpoisuusvaatimukset eivät saa olla tiukempia kuin hankinnan tarve kohtuudella edellyttää, jotta aitoa ja laajaa kilpailua mahdollistetaan. Vaatimukset yrityksen rahoituksellisesta ja taloudellisesta tilanteesta sekä laadun tasosta tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen. Hankinnalle asetettavia vaatimuksia harkittaessa on kuitenkin huomioitava, että syrjinnän kiellon periaate kieltää paikallisuuden suosimisen. Paikallisuus voidaan kuitenkin ottaa huomioon mm. asettamalla vaatimuksia palvelupisteen sijainnille tai huollon vasteajalle. Myös esimerkiksi elintarvikkeiden toimitusketjun maksimiaika voidaan määritellä.

Määräaikaisen puitejärjestelyn piiriin voidaan hankintalain mukaisella hankintamenettelyllä kilpailuttaa useita soveltuvia toimijoita. Puitejärjestelyssä toimijat voidaan jakaa hankinnan koon ja vaatimusten mukaisiin ryhmiin. Puitesopimuksen sisällä voidaan minikilpailuperiaatteella kilpailuttaa hankintoja kevennetyllä menettelyllä, kun hankinta nojaa jo valmiiksi solmitun puitesopimuksen mukaisiin kaupallisiin ehtoihin ja toimijan edellytykset on jo ennalta varmistettu. Tämä järjestely sujuvoittaa toistuvien hankintojen hankintamenettelyä ja antaa pienyrityksille paremman mahdollisuuden kilpailla laajuudeltaan ja vaatimuksiltaan sopivista hankinnoista.

Hankintajärjestelmät kehittyvät siten, että jatkossa ennakkosuunnittelu ja ilmoittaminen, markkinavuoropuhelun käynnistäminen, tarjouspyynnöt ja tarjoukset sekä päätökset hankinnoista voivat kulkea saman järjestelmän kautta.

Samaan aikaan on kuitenkin varmistettava, että järjestelmien helppokäyttöisyys, saavutettavuus ja tarvittaessa käytön opastus on hoidettu asianmukaisesti.

Järjestelmän tulee olla yksinkertainen ja ymmärrettävä.

Hankintaohjeistuksen on tarkoitus mahdollistaa hankintalajien ja markkinoiden laajuuden mukaisesti kulloinkin järkevä tarkoituksenmukainen hankintatapa.

Hankintaperiaatteet, hyvän hallinnon ja tarkoituksenmukaisuuden periaatteet koskevat toki pienhankintojakin, mutta alle 60 000 euron tavara ja palveluhankinnoista ja alle 150 000 euron rakennusurakoista on mahdollista tehdä jo alkuvaiheessa paikallisia tarjoajia huomioivia linjauksia.

4. MUUT HUOMIOITAVAT NÄKÖKULMAT

4.1. Hankintojen yleiset periaatteet

Avoimuus

Avoimuusperiaate edellyttää, että tarjouspyyntö saatetaan avoimesti kaikkien halukkaiden saataville tai niille, jotka esimerkiksi rajoitetussa menettelyssä on valittu tarjousmenettelyyn. Tietoja ei saa tarpeettomasti salata, hankintaa koskevat asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia ja päätöksestä tiedotetaan kaikille osallistuneille.

Syrjimättömyys

Ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava julkisissa hankinnoissa samalla tavalla riippumatta sellaisista tekijöistä, jotka eivät liity hankinnan toteuttamiseen.

Suhteellisuus

Tarjouspyynnön sisältöön tai tarjousmenettelyn ehtoihin liittyvien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa ja kohtuullisia hankinnan kohteeseen nähden. Esimerkiksi tarjoajien soveltuvuusehtojen asettamisessa on huomioitava hankinnan luonne ja tekninen ja laadullinen vaativuus sekä hankinnan arvo.

Tasapuolisuus

Tasapuolisuuden vaatimus edellyttää, että hankinnan kohteelle asetetut vaatimukset koskevat samalla tavoin kaikkia tarjoajia. Toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei saa kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei se ole objektiivisesti perusteltua.

4.2. Käytettävät sopimusehdot

Jokaisessa kilpailutuksessa tulee huomioida hankintaan / hankintasopimukseen soveltuva sopimusehto.

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot eli JYSE-ehdot ovat valtiovarainministeriön ylläpitämiä sopimusehtoja ja ovat yleisesti käytössä julkisissa hankinnoissa. Ehdot sisältävät hankintalain asettamien vaatimusten sisältäviä ehtoja. Sopimusehdot ovat erilliset tavaroille ja palveluille.

Tarjouspyyntöön tulee laittaa säännös siitä, että tulevaan hankintasopimukseen sovelletaan tuotteiden osalta JYSE2014 TAVARAT -sopimusehtoja tai palveluiden osalta JYSE2014 PALVELUT -sopimusehtoja. Rakennusurakoissa on suositeltavaa käyttää YSE-sopimusehtoja ja It-hankinnoissa JIT-sopimusehtoja ja konsulttipalveluissa konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE2013.

Sopimusehtoja käytettäessä tulee tarkistaa sopimusehtojen versiopäivitykset, jotta käytössä olisi aina uusin dokumentti.

4.3. Kansallinen julkisten hankintojen strategia

Kansallinen julkisten hankintojen strategia lähtee siitä, että julkisiin hankintoihin liittyviä kehittämistarpeita ei voida edistää pelkästään lainsäädännön keinoin.

Siksi hankinnoissa tulee huomioida kahdeksan paikallisesti ja kansallisesti tärkeitä kehittämisaluetta: 1) hankintojen strateginen johtaminen, 2) hankintaosaamisen kehittäminen, 3) tietojohdaminen ja vaikuttavuus, 4) toimivat hankinnat, 5) innovaatiot, 6) taloudellinen kestävyys, 7) sosiaalinen kestävyys ja 8) ekologinen kestävyys.

Kansallinen julkisten hankintojen strategia sisältää lisäksi yhteensä 25 strategista tahtotilaa konkretisoivaa tavoitetta ja 30 niihin kytkettyä toimenpidettä mittareineen.

4.4. Pk-yrityksien ja paikallisuuden huomioiminen

Tarjouspyyntöjä laadittaessa pyritään mahdollisuuksien mukaan antamaan myös paikallisille toimijoille sekä pk-yrityksille mahdollisuudet osallistua hankintaan.

Paikallisille yrityksille tiedotetaan tulevista hankinnoista kutsumalla heidät mukaan markkinakartoitukseen. Hankintojen jakaminen pienempiin tarkoituksenmukaisiin osiin helpottaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia.

Hankintayksikkö voi jakaa hankintasopimuksen erillisiin osiin ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jakamisella tarkoitetaan luontevan hankintakokonaisuuden jakamista osiin esimerkiksi siten, että kokonaisuuden eri osista voi suorittaa esimerkiksi erillisen kilpailutuksen. Jakaminen voidaan tehdä myös niin, että samassa tarjouskilpailussa hankintayksikkö määrittelee millaisista osista tarjoaja voi antaa oman osatarjouksensa. Osiin jakaminen ei kumminkaan saa vaikuttaa julkisten kynnysarvojen mukaisten hankintamenettelyiden käyttöön (katso kohta 8.2. hankinnan arvon määrittely)

Hankinnalle asetettavia vaatimuksia harkittaessa on huomioitava, että syrjinnän kiellon periaate kieltää paikallisuuden suosimisen. Paikallisuus voidaan kuitenkin ottaa huomioon valintakriteerejä määriteltäessä.

Vaatimuksia asetettaessa on huomioitava, että vaatimukset tulee pystyä perustelemaan hankintayksikön tarpeella, eivätkä ne saa turhaan rajoittaa kilpailua.

4.5. Hankinnoilla työllistäminen

Pudasjärvellä pyritään kehittämään kansallisten julkisten hankintojen strategiaa ja painottaa sosiaaliseen vastuuseen. Edistetään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä siihen soveltuvissa hankinnoissa. Hankinnoilla työllistämällä saadaan aikaan positiivisia yhteiskunnallisia kokonaisvaikutuksia. Hankintojen avulla voidaan työllistää muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä ja lisätä yritysten tarjoamia työharjoittelumahdollisuuksia, kun se toteutetaan tarkoitukseen sopivien hankintojen avulla.

Tavoitteena on, että hankinnoissa käytetään soveltuvin osin työllistämisehtoja. Hankinnoissa sovelletaan työllisyyttä edistäviä hankintakriteereitä ja sopimusehtoja. Työllistämisehtoja sisältävien hankintojen määrää pyritään lisäämään.

5. HANKINNAT PROSESSINA

Hankintojen etenemistä voidaan kuvata prosessina. Hankintojen kehittämisessä ja hankintaohjeen soveltamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankintojen suunnitteluvaiheeseen ja valitun toimittajan kanssa tehtävään yhteistyöhön.

5.1. Hankinnan suunnitteluvaihe

Hankintojen suunnitteluvaiheessa määritellään hankinnan kohde ja arvo ja tehdään tarvittavassa määrin markkinakartoitusta kilpailutusvaiheessa tarvittavat tiedon hankkimiseksi. Samalla voidaan antaa hankinnasta kiinnostuneille toimittajille tietoa tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmista ja vaatimuksista.

Hankintayksikkö voi käyttää markkinoiden kartoittamiseen riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia tai toimittajia sekä esimerkiksi kuntalaisia kuntalaisten tarpeen selvittämiseksi ja pyytää heiltä kommentointia.

Hankintalaki ei ota kantaa markkinakartoituksen toteutustapaan, joten hankintayksikkö voi käyttää itse valitsemiaan keinoja ja muotoja.

Ulkopuolisten tahojen neuvoja voidaan käyttää apuna hankintamenettelyn suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tämä ei saa kuitenkaan vaikuttaa suhteettoman paljon siihen, miten hankinnan kohde kuvataan tarjouspyynnössä tai miten se suunnitelmien mukaan toteutetaan. Neuvojen käyttäminen ei saa myöskään johtaa kilpailun vääristymiseen syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

5.2. Hankinnan kilpailutusvaihe

Hankinnan kilpailutusvaihetta ohjaa pitkälti hankintalaki. Se on määrämuotoisin hankintaprosessin vaihe. Hankinnan kilpailutusvaiheessa hankinta kuvataan hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön muotoon.

Tarjouspyynnössä määritellään riittävällä tarkkuudella hankinnan kohde, toimittajalle asetettavat soveltuvuusvaatimukset ja hankinnan valintakriteerit.

Hankintamenettely määritellään hankinnan kokonaisarvon mukaan. Tarjouksien jättöaikaa määriteltäessä tulee ottaa huomioon hankinnan laajuus, jotta tarjoajalla on riittävästi aikaa jättää tarjous.

Tarjouspyyntövaiheessa pitää varata tarjoajille mahdollisuus kysymyksien esittämiseen. Esitetyille kysymyksille ja niihin annettaviin vastauksiin on varattava myös riittävästi aikaa, jotta tarjoaja ehtii huomioida ne tarjouksessaan.

Esitetyt kysymykset ja niihin annetut vastaukset tulee olla saman sisältöisenä nähtävänä kaikille tarjouskilpailuun osallistujille.

Hankinnan kilpailutusvaihe päättyy hankintapäätöksen tekemiseen ja hankinnan tiedoksiantoon.

5.3. Toimittajasuhteen hallinta

Toimittajasuhteen hallinta perustuu sopimuksen sisällön seurantaan ja sopimusehtojen noudattamisen valvontaan sopimuksen keston aikana. Hyvä toimittajasuhteen hallinta on myös hyvään vuoropuheluun perustuvaa toimittajayhteistyötä, joka edesauttaa hankinnan hyvän lopputuloksen aikaansaamista. Tarkoituksenmukaiset sähköiset järjestelmät edesauttavat sopimuksen tilan seurantaa.

6. HANKINNOISTA VIESTIMINEN

Kaupungin hallintosäännön mukainen viestiminen koskee myös hankintoja kaikissa hankinnan vaiheissa.

6.1. Suunnitteluvaiheen viestintä

Pudasjärven kaupunki ja tarvittaessa apunaan Pudasjärven kehitys Oy sekä paikallinen yrittäjäjärjestö järjestää hankintoja koskevan avoimen infotilaisuuden kerran vuodessa. Infotilaisuus pyritään järjestämään vuosittain tammi- tai helmikuussa. Infotilaisuudessa käydään läpi suunnitteilla olevia hankintoja sekä muita ajankohtaisia hankintoja koskevia asioita. Etenkin isompien hankintojen kohdalla voidaan tarvittaessa järjestää myös erillisiä info- tai markkinakartoitustilaisuuksia tarpeen mukaan.

Tieto tulevista hankinnoista julkaistaan hankintakalenterin muodossa esimerkiksi kaupungin kotisivuilla.

6.2. Kilpailutusvaiheen viestintä

Kilpailutusvaiheessa viestintä perustuu hankintalakiin ja sen mukaiseen määrämuotoiseen viestintään sekä käytettävien sähköisten järjestelmien ominaisuuksiin. Niiden kautta ilmoitetaan ainakin kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista ja mahdollistetaan hankinnan kohteen kommentointi ja sitä koskevat kysymykset ja vastaukset.

6.3. Päätöksentekovaiheen viestintä

Hankintapäätöksen tiedoksianto tarjouksen jättäneille toimittajille tapahtuu hankintavaiheen lopuksi määrämuotoisesti. Hankintapäätös on annettava kirjallisesti asianosaisille tiedoksi sekä julkaistava yleisessä tietoverkossa (Kts. kohta 11.6. Hankintapäätöksen tiedoksianto).

Kaikissa hankinnoissa tiedoksianto ei ole välttämätöntä (kts. kohta 8.3. suorahankinnat).

Hankintalain periaatteiden mukaan pääsääntönä on sähköinen tiedoksianto.

B. HANKINNAN SUUNNITTELUVAIHE

7. LUOTTAMUSHENKILÖIDEN OSALLISTUMINEN HANKINNAN SUUNNITTELUUN

EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen suunnitteluvaiheessa palvelu- tai investointitarve ja hankinnan alustavat periaatteet esitellään päätöksentekoon osallistuville luottamushenkilöille linjauksia varten, jotta suurten hankintojen osalta suunnitteluun otetaan mukaan laaja näkemys ja kunnan tahtotila.

8. HANKINNAN KOHTEEN MÄÄRITTELY

8.1. Hankinnan vaatimuksien määrittely

Hankinnan suunnitteluun sekä tarjouspyynnön valmisteluun on hyvä käyttää riittävästi aikaa. Arvoltaan suurten hankintojen valmistelu on hyvä aloittaa viimeistään noin puoli vuotta ennen arvioitua sopimuskauden alkamista.

EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen suunnitteluvaiheessa palvelu- tai investointitarve ja hankinnan alustavat periaatteet esitellään päätöksentekoon osallistuville luottamushenkilöille linjauksia varten, jotta suurten hankintojen osalta suunnitteluun otetaan mukaan laaja näkemys ja kunnan tahtotila.

Hankintaa suunniteltaessa on hyvä vastata esimerkiksi seuraaviin hankintaa koskeviin kysymyksiin:

- tarpeen tunnistaminen ja arvioiminen: mitä hankitaan ja miksi?
- vaihtoehtojen arvioiminen: millaisia eri tapoja täyttää tarve on olemassa?
- talousarvio ja rahoitus: miten hankinta on tarkoitettu rahoittamaan?
- kohtuuhintaisuus: onko markkinoilla kohtuuhintaisia tarpeiden täyttäviä ratkaisuja?
- rahalle saatava vastine: minkälaista kokonaisvaikuttavuutta hankinnalla tavoitellaan?
- vertailuarvojen määrittäminen: mitkä ovat relevantteja hankinnan valintakriteerejä?
- toteutettavuus: miten toimimalla hankinta on toteutettavissa suunnitellusti?
- markkinakartoitus: miten avoimiin kysymyksiin haetaan vastauksia markkinoilta?

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä niihin mahdollisesti sisältyvät tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai näiden liitteissä. Niissä on vahvistettava rakennusurakoilta, palveluilta tai tavaroilta vaadittavat ominaisuudet. Käytettäessä neuvottelumenettelyä tai kilpailullista neuvottelumenettelyä hankintayksikkö voi määritellä hankinnan sisältöä koskevat vaatimukset hankintamenettelyn aikana esitettyjen ratkaisuehdotusten perusteella.

Hankinnan kohteen määrittely on laadittava, jollakin alla mainituista tavoista:

- Suorituskykyä koskevat vaatimukset

- Viittaukset standardeihin
- Käyttämällä osittain suorituskkyä ja osittain standardeja
- Käyttämällä suorituskkyä ja standardeja rinnakkain

Suorituskvyllä tarkoitetaan sellaisia suorituskkyä tai toiminnallisia vaatimuksia, jotka ovat paitsi täsmällisiä myös sellaisia, että ne mahdollistavat tarjoamisen erilaisiin teknisiin ratkaisuihin perustuen.

Standardeilla tarkoitetaan hankinnan kohdetta kuvaaviin määritelmiin sekä kansallisiin tai kansainvälisiin standardeihin. Viitattaessa standardeihin, viittaukseen on liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”, koska standardien vaatimuksien täyttäminen pitää voida osoittaa myös asianmukaisella vastaavalla tavalla.

Hankinnan kohteen ominaisuuksia määriteltäessä voidaan viitata myös urakan, tavarun tai palvelun tuotantoprosessiin tai -menetelmään myös sopimuksen elinkaaren aikana. Hankintayksikkö voi edellyttää esimerkiksi ympäristöystävällistä tuotantomenetelmää.

Kun hankinnan kohde on tarkoitettu luonnollisten henkilöiden käyttöön, on hankinnan kohdetta määriteltäessä huomioitava myös esteettömyysvaatimukset ja mahdollisuuksien mukaan myös sosiaaliset lähtökohdat.

Hankinnan kohdetta kuvaavassa määritelmässä ei saa mainita esimerkiksi tiettyä valmistajaa, tavaraa tai palvelua eikä se saa suosia tai syrjiä tiettyä tarjoajia.

Hankintayksikkö voi kuitenkin määritellä hankinnan kohteen viittaamalla kyseisen tuotemerkin yksityiskohtaisiin eritelmiin tai tarvittaessa niiden osiin, jotka liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat kyseisen kohteen ominaisuuksien määrittelymiseen.

Määritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun, eivätkä ne saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa.

8.2. Hankinnan arvon määrittely

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon hankintojen ennakoitu kokonaisarvo. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Jos arvo on laskettu perusteettomasti väärin ja toteutuneiden tarjousten hinnat ylittävät merkittävästi hankintayksikön ennakoidun arvion ja kynnysarvo ylittyy, tulee hankinnasta julkaista uusi ilmoitus.

Kun arvioidaan sitä, onko suunniteltava hankinta pienhankinta, on hankintaa arvioitava hankintaorganisaation kaikkien hankintojen näkökulmasta. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat, hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

8.3. Hankinnan rahoittaminen

Hankinnan arvoa määriteltäessä pitää määritellä myös se, miten hankinta rahoitetaan. Hankinnalla pitää olla määräraha joko talousarviossa tai muu tiedossa oleva rahoitus. Myös kaupungin leasingrahoitusta koskeva sopimus on hankintayksiköiden käytettävissä rahoituksesta päätettäessä.

8.4. Markkinakartoitus

Hankintayksikön on hyvä aloittaa hankintaa koskeva markkinakartoitus riittävän aikaisin hankintojen suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa.

Markkinakartoitus ja sen myötä toteutettava markkinavuoropuhelu ovat erityisen tärkeitä työkaluja silloin, kun on kyse organisaation ja hankintayksikön tavoitteiden edistämisen kannalta tärkeistä ja kokoluokaltaan merkittävistä hankinnoista.

Hankintalaki ei ota suoraan kantaa markkinakartoituksen suorittamisen tapaan, mutta alla on kuvattu keskeisiä markkinakartoituksessa käytettäviä keinoja potentiaalisten tarjoajien suuntaan. Ne eivät ole keinoina toisiaan poissulkevia.

Jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvä yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun markkinakartoitusvaiheessa, hankintayksikön on varmistettava, ettei tämä vääristä kilpailua.

8.5. Markkinavuoropuhelu

Markkinavuoropuhelu tarkoittaa markkinoiden kartoittamiseksi järjestettäviä tapaamisia tai kommunikointia potentiaalisten tarjoajien kanssa sekä ennen hankintavaihetta tapahtuvaa hankintaasiakirjojen tai muun materiaalin kommentointikierrosta tarjoajien kanssa ennen.

Konkreettisesti markkinavuoropuhelu voi edetä esimerkiksi seuraavasti:

- kartoitetaan markkinoilla olevat vaihtoehdot
- tiedotetaan markkinoita suunnitelmista
- ollaan vuorovaikutuksessa kiinnostuneiden kanssa
- huomioidaan markkinavuoropuhelun tulokset hankinnassa

8.6. Ennakkoilmoitus

Jos hankintayksikkö haluaa käyttää hyväkseen mahdollisuutta lyhentää hankintalaissa säädettyjä EU-hankintojen tarjousaikoja, sen on julkaistava hankinnasta ennakkoilmoitus.

Ennakkoilmoitus tarkoittaa esim. Hilma-verkkopalvelussa julkaistavaa määrämuotoista ilmoitusta.

8.7. Tietopyyntö

Tietopyyntö tarkoittaa potentiaalisille tarjoajille pääsääntöisesti ennakkoilmoituksen yhteydessä tai sen jälkeen lähetettävää vapaamuotoista kirjallista kyselyä, jossa hankintayksikkö pyytää mahdollisilta tarjoajilta lisätietoja ja kommentteja tarjouspyynnön valmistelemiseksi ja hankinnan toteuttamiseksi.

C. HANKINNAN KILPAILUTUSVAIHE

9. HANKINTAYKSIKÖT JA -VALTUUDET

Tavarahankinnoista, palveluhankinnoista, rakennusurakoista ja suunnittelukilpailuista voidaan päättää määrärahojen ja näiden ohjeiden puitteissa vuosittain kaupunginhallituksen vahvistamien hankintarajojen mukaisesti.

10. HANKINTALAIN MUKAISET HANKINTARAJAT

10.1. Suorahankinnat

Suorahankintojen tekeminen on poikkeuksellisesti sallittua, jos siihen on hyväksyttävät perustelut.

Pienhankinta voidaan kuitenkin aina tehdä suoraan ilman kilpailuttamista, jos kilpailuttaminen olisi hankinnan arvoon nähden ilmeisen kohtuutonta. Tämän periaatteen mukaan 3 000 euroa (alv 0 %) tai vähäisemmät pienhankinnat voidaan tehdä kilpailuttamatta. Suorahankintana tehtävät pienhankinnat voivat olla esimerkiksi satunnaisia kertaluonteisia tarvike-, materiaali- tai palveluhankintoja joille ei ole voimassaolevaa puitesopimusta.

Suorahankinnan käyttäminen ei saa johtaa tiettyjen toimittajien suosimiseen tai syrjimiseen.

Suorahankintana tehtävistä, 3000 euroa tai alle pienhankinnoista ei tehdä viranhaltijapäätöstä vaan tuotteen tai palvelun voi hankkia osto tai tilausmenettelyllä. Hankinnasta tulee kumminkin aina olla kirjanpidollinen tosite.

10.2. Pienhankinnat

Pienhankinnalla tarkoitetaan tässä ohjeessa hankintaa, jonka arvonlisäveroton arvo on kulloinkin voimassa olevaa kansallista kynnysarvoa pienempi. Tällä hetkellä kynnysarvo on tavara ja palveluiden hankinnassa 60 000 euroa ja rakennusurakoissa 150 000 euroa.

Näihin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia, joten hankintayksiköt saavat itse määritellä pienhankintoihin sovellettavat menettelyt hankintalakia vapaammin.

Pienhankintoja suoritetaan erityisesti olemassa olevien puitesopimusten piirissä, jolloin myös puitesopimuskilpailutuksen mukaiseen toimittajien sijoittumisjärjestykseen ja hankinnan kohteesta pyydettyyn tarjoukseen perustuva suora hankinta on mahdollista. Puitesopimuksissa on kumminkin suositeltavaa käyttää yleisesti minikilpailua vähintään kolmen toimijan kesken, mikäli se on hankinnan ja aikataulun puitteissa mahdollista.

Puitesopimuksen ulkopuolisista, suora hankintarajan 3000 euroa ylittävistä pienhankinnoista tulee pyytää rajoitetussa menettelyssä tarjous vähintään kolmelta toimijalta. Avoimessa menettelyssä vähimmäisrajaa ei ole.

Suora hankintarajan 3000 euroa ylittävistä pienhankinnoista tulee tehdä viranhaltijapäätös.

Hankintalain ja tämän hankintaohjeen yleisiä periaatteita sekä hyvän hallinnon periaatteita, kuten avoimuutta sekä tasapuolisuuden vaatimusta, tulee kuitenkin noudattaa.

10.3. Kansalliset hankinnat

Kansalliset hankinnat ovat hankintalain kansallisten kynnysarvojen ylittäviä hankintoja. Kansallisissa hankinnoissa noudatetaan hankintalain periaatteita sekä hankintalain 11 luvun menettelysäännöksiä. Kansallisten hankintojen kynnysarvoja ovat:

Hankintalaji	Kynnysarvo (euroa)
Tavara- ja palveluhankinnat	60 000
Käyttöoikeussopimukset/ palvelut	500 000
Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut	400 000
Rakennusurakat	150 000
Käyttöoikeusurakat	500 000
Suunnittelukilpailut	60 000
Muut erityiset palveluhankinnat	300 000

10.4. EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalain 5 luvun menettelysäännöksiä. Sen mukaan sovelletaan seuraavia hankintarajoja:

Hankintalaji	Kynnysarvo (€)
Tavara- ja palveluhankinnat	214 000
Rakennusurakat	5 350 000
Suunnittelukilpailut	214 000

EU-kynnysarvoja tarkistetaan kahden vuoden välein.

11. TARJOUSPYYNNÖN VALMISTELU

11.1. Hankintamenettelyn valinta

Hankintayksikön on valittava kyseessä olevaan hankintaan parhaiten soveltuva hankintalainsäädännön mukainen hankintamenettely ottaen huomioon muun muassa hankinnan luonne ja koko.

Yleisimmin käytetty menettely on avoin menettely, mutta myös muita hankintalain mukaisia menettelyitä voidaan käyttää. Kansallisissa hankinnoissa voidaan käyttää myös muita kuin hankintalaissa määriteltyjä hankintamenettelyitä, kunhan menettely noudattaa hankintalain periaatteita.

Avoin menettely

Hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja kaikilla halukkailla on mahdollisuus tehdä tarjous. Tarjouspyyntö voidaan ilmoituksen julkaisun ohella toimittaa samanaikaisesti myös niille tarjoajille, joilta halutaan saada tarjous. Avoin menettely on yleensä suositeltavin käytettävä hankintamenettely. Kuitenkin, jos kyseessä on esimerkiksi hankinta, jonka kohdetta on hankala etukäteen määritellä, voidaan käyttää myös muita menettelyitä.

Rajoitettu menettely

Rajoitettu menettely soveltuu sellaisiin hankintoihin, joissa on tarve rajoittaa osallistujien määrää ja rajaamiselle löytyy selkeät perusteet. Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintaan voivat pyytää osallisuutta kaikki, mutta ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen. Tarjouksia on pyydettävä hankinnan laatuun ja kokoon nähden riittävä määrä.

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa. Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää, jos hankintayksikön tarpeita ei voida täyttää olemassa olevia ratkaisuja mukauttamatta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että neuvottelumenettelyä voidaan käyttää kaikissa tapauksissa paitsi ostettaessa ns. bulkkituotteita.

11.2. Soveltuvuusvaatimuksien määrittely

Hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia.

Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.

Tyypillisiä vaatimuksia ovat:

- Selvitys oikeudesta harjoittaa ammatti- tai elinkeinotoimintaa
- Yrityksen ja sen avainhenkilöiden rikosrekisteriote
- taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne
- tekninen suorituskyky ja ammatillinen pätevyys

Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa, sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus.

Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevilla vaatimuksilla hankintayksikkö pyrkii varmistumaan tavarantoimittajan, palveluntuottajan tai urakoitsijan kyvystä toteuttaa hankinta.

Ehdokkaiden ja tarjoajien ominaisuuksiin liittyvillä vaatimuksilla voidaan edistää laatuun liittyvien tekijöiden huomioimista hankinnan toteuttamista.

Erityisesti palveluhankinnoissa ehdokkaiden ja tarjoajien ammattitaitoon, pätevyyteen ja kokemukseen liittyvät vähimmäisvaatimukset voivat parantaa palvelun laatua.

Hankintayksiköllä on laajaa harkintavaltaa ehdokkaiden ja tarjoajien ominaisuuksiin liittyvien soveltuvuusvaatimusten asettamisessa.

Vaatimusten tulee liittyä ehdokkaiden tai tarjoajien mahdollisuuksiin toteuttaa hankinta eikä niillä saa vaarantaa ehdokkaiden tai tarjoajien tasapuolista kohtelua.

Hankintayksikkö voi halutessaan edellyttää siten myös esimerkiksi lakisääteistä ammatillista pätevyyttä korkeampaa pätevyyttä.

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa soveltuvuusvaatimuksena on käytettävä ESPD-lomaketta. Lomaketta on mahdollista käyttää myös kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

11.3. Poissulkemisperusteet

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on soveltuvuusvaatimuksien lisäksi huomioitava hankintalain pakolliset sekä harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (hankintalain 80 § ja 81 §).

11.4. Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on hankintaa koskevan kilpailutuksen keskeisin asiakirja. Tarjouspyynnön sisältö määräytyy hankittavan tavarán, palvelun tai rakennusurakan kohdalla eri tavoin. Myös hankkeen taloudellinen arvo vaikuttaa asiakirjojen sisältöön.

Tarjouspyynnössä on mainittava hankintapäätöstä tehtäessä sovellettava valintaperuste, kokonaistaloudellinen edullisuus tai tarjouksen hinta. Mikäli valintaperusteena on tarjousten kokonaistaloudellinen edullisuus, tarjouspyynnössä on yksilöitävä asiaa osoittavat vertailu- eli arviointiperusteet (arviointikriteerit). Kokonaistaloudellisina arviointiperusteita voivat olla mm. tuotteen hinta, toimitusaika, valmistumispäivä, käyttökustannukset, ympäristöystävällisyys,

työllisyysvaikutukset jne. Valintaperustetta ja sitä ilmentäviä arviointikriteereitä ei saa muuttaa tai lisätä hankintaprosessin aikana.

Esimerkiksi takuu-aika on syytä mainita tarjouspyynnössä riippumatta käytettävistä sopimusehdoista.

Tarjouspyyntöasiakirja on niin keskeinen asiakirja hankinnan kilpailutuksessa, että hankintarajojen mukaisen hankintapäätöksentekijän tulee tarkastaa ja hyväksyä se huolella ennen tarjouskilpailun julkistamista.

11.5. Valintakriteerien määrittely

Hankintatapahtumassa ehdokkaiden tai tarjoajien kelpoisuuden arviointi ja toisaalta tarjoajien jättämien tarjousten arviointi on erotettava toisistaan. Tarjouspyynnössä määritellään erikseen tarjoajien kelpoisuusehdot ja tarjousten vertailuperusteet.

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous.

Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras. Valinta näiden perusteiden käytön välillä on hankintayksikön harkinnassa.

Tarjousten valintaperusteena on siten aina kokonaistaloudellinen edullisuus, jonka peruste voi olla:

- Halvin hinta
- Edullisimmat kustannukset
- Paras hinta-laatusuhde

12. HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN

Pudasjärven kaupungilla käytössä Cloudia Kilpailutus, joka on sähköinen kilpailutusjärjestelmä. Järjestelmä on HILMA-integroitu.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä kuten sanoma- ja ammattilehdissä tai hankintayksikön verkkosivuilla.

Pienhankinnoista ja kansalliset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista pyritään aina tiedottamaan myös paikallisia pk-yrityksiä.

Ilmoitusta ei saa julkaista sanoma- ja ammattilehdissä tai hankintayksikön verkkosivuilla ennen kuin ilmoitus on julkaistu sähköisen järjestelmän kautta HILMA-kanavassa.

12.1. Pienhankinnoista ilmoittaminen

Pienhankinnoista tulee ilmoittaa julkisten hankintojen ilmoituskanavalla eli internet-osoitteessa www.pienhankinnat.fi.

12.2. Kansallisista hankinnoista ilmoittaminen

Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat tulee ilmoittaa julkisten hankintojen ilmoituskanavalla eli HILMA:ssa internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

12.3. EU-hankinnoista ilmoittaminen

EU-kynnysarvon ylittävästä hankinnasta tulee ilmoittaa EU-laajuisesti. Käytännössä tätä tehdään sähköisen järjestelmän kautta HILMA:ssa, jolloin se julkaistaan myös osoitteessa internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. HILMA:sta tieto toimitetaan edelleen julkaistaviksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa sekä TED-tietokannassa.

12.4. Suorahankintailmoitus

Hankintayksikkö voi julkaista vapaaehtoisesti ilmoituksen aiotusta suorahankinnasta ennen hankintasopimuksen tekemistä. Mikäli asiasta ei valiteta 14 päivän kuluessa, suorahankinnasta tulee lainvoimainen. Käytettäessä suorahankintaa on siitä tehtävä ilmoitus kansallisissa- ja EU-kynnysarvo ylittävissä hankinnoissa.

12.5. Korjausilmoitus

Hankintayksiköille voi tulla vastaan tilanne, jossa hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen huomataan, että joko hankintailmoitukseen tai sen kohteena olevaan tarjouspyyntöön on jäänyt virhe, joka pitää korjata.

- hankintayksikkö voi oikaista virheen tekemällä korjausilmoituksen
- hankintayksikkö voi keskeyttää hankintaprosessin, jos virhe on laadultaan merkittävä

Korjausilmoitusmenettely soveltuu pieniin virheisiin, esimerkiksi tarjousajan jatkamiseen tai pieniin kirjoitusvirheisiin koskien päivämääriä, tilausmääriä, teknisiä määritelmiä yms. virheitä, jotka eivät hankinnan kohteen kannalta ole kovinkaan merkittäviä ja joihin myös tarjoajat voivat kohtuudella reagoida. Ilmeisen merkittävän virheen tai ristiriidan tilanteessa hankinnan keskeyttäminen, korjaaminen ja uudelleenjulkaisu on aina hankinnallisesti turvallisin ja tarjoajille tasapuolisin ratkaisu.

12.6. Sopimusmuutosilmoitus

Hankintayksikön tulee julkaista hankintasopimuksen ja käyttöoikeussopimuksen muutoksia koskeva ilmoitus lisähankinnoista tai ennakoimattomiin olosuhdemuutoksiin perustuvissa sopimusmuutoksissa.

Sopimusmuutosta koskevassa ilmoituksessa tulee julkaista mm. muutoksen hintavaikutus, kuvaus hankinnasta ennen ja jälkeen muutoksen sekä muutoksen syyt.

12.7. Jälki-ilmoitus

EU-kynnysarvon ylittävästä hankinnasta on tehtävä määräajassa jälki-ilmoitus, kun ko.

- hankinnasta on tehty sopimus
- hankinta on keskeytetty
- hankinnasta on julkaistu pelkästään ennakkoilmoitus eikä lainkaan hankintailmoitusta.

Ilmoitus tehdään sähköisesti.

12.8. Kommentointimahdollisuus

Hankintaa ja hankinta-asiakirjoja on mahdollisuus kommentoida hankintailmoitusvaiheessa.

12.9. Hankintailmoituksen laiminlyöminen

Julkisten hankintojen avoimuuden periaate edellyttää, että hankinnasta tiedotetaan avoimesti ja riittävän laajasti.

Ilmoitusmenettelyn laiminlyönti on muotovirhe, joka johtaa hankintapäätöksen kumoamiseen markkinaoikeudessa. Lisäksi on muistettava, että hankintailmoituksen sisältö ratkaisee, jos hankintailmoitus ja tarjouspyyntö eroavat toisistaan.

13. TOIMITTAJAN VALINTA

13.1. Tarjouksen vastaanotto ja avaaminen

Tarjoukset avataan tarjouksien tekemiselle varatun määräajan umpeuduttua. Tarjousten avaamisesta tai avaustilaisuudesta ei ole erityissäännöksiä hankintalaissa. Tarjousten avaamistilaisuuteen on silti aina suositeltavaa osallistua useampi henkilö ja laatia pöytäkirja, jonka kaikki avaustilaisuuteen osallistuneet allekirjoittavat.

13.2. Soveltuvuusvaatimuksien arviointi

Tarjoajien soveltuvuuden arviointi on tehtävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoitettujen vertailuperusteiden mukaisesti tarjoajia syrjimättä ja kaikkia tarjoajia tasapuolisesti kohtelemalla.

13.3. Poissulkemisperusteiden tarkistaminen

Pakolliset poissulkemisperusteet koskevat laissa mainittuja vakavia rikoksia, jotka koskevat tarjoajaa tai näiden edustajia. Hankintayksiköllä ei näiden perusteiden käsillä ollessa ole harkintavaltaa poissulkemisen suhteen.

Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet ovat lievempiä rikkomuksia tai muita syitä sulkea tarjoaja hankintamenettelyn ulkopuolelle. Tältä osin hankintayksiköllä on harkintavaltaa arvioida tarjoajan poissulkemista.

Poissulkemisperusteet on kirjattu hankintalakiin, joten näiden mainitsemista tarjousasiakirjoissa ei edellytetä.

13.4. Valintakriteerien tarkistaminen

Jätettyjä tarjouksia vertaillaan asetettujen valintakriteerien perusteella.

Tarjousvertailu tulee esittää sellaisella tarkkuudella, että tarjoajalle käy ilmi oman tarjouksen sijoittuminen tarjouskilpailussa suhteessa muihin tarjouksiin. Vertailuperusteiden soveltamisesta saatu pistemäärä tulee perustella ja vertailusta pitää ilmetä, miten kutakin tarjousta on arvioitu kunkin vertailuperusteen osalta. Kymmeniä tai satoja tuotteita sisältävissä hankinnoissa piste-eroja voidaan kuvata tätä yleisemmällä mutta hankinnan luonteeseen nähden riittävän kuvaavalla tasolla.

13.5. Hankintapäätöksen tekeminen

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tarjouspyynnössä asetettujen vertailuperusteiden mukaisesti vertailtuna tai mikäli vertailuperusteena on hinta, hinnaltaan halvin tarjous.

Hankintapäätös on perusteltava ja perusteluista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, tarjousten vertailu ja sen myötä saatu tarjousten paremmuusjärjestys. Tarjousvertailu voidaan tehdä myös eri asiakirjalle, joka tulee päätöksen liitteeksi.

Hankintapäätöksen tekee se toimitus- tai viranhaltija, jolle on johtosäännössä (delegointi) tai sen perusteella tehdyllä hallinnollisella päätöksellä (subdelegointi) annettu päätösvalta hankinta-asioissa.

13.6. Hankintapäätöksen tiedoksianto

Hankintapäätös on annettava kirjallisesti tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneille, sekä julkaistava yleisessä tietoverkossa sekä siihen on sisällytettävä päätöksen perustelut. Hankintapäätökseen on liitettävä muutoksenhakuohje.

Koska kuntalain mukainen oikaisu- ja valitusmenettely antaa valitusoikeuden myös kunnan jäsenelle, tulee hankintalain soveltamisalan ulkopuolella olevia pienhankintoja koskevat päätökset antaa tiedoksi kuntalain 140 §:n mukaisesti yleisessä tietoverkossa, kuten muutkin kunnalliset päätökset.

14. MUUTOKSENHAKUKEINOT

14.1. Hankintaoikaisun mahdollisuus

Hankintaoikaisulla mahdollistetaan hankintamenettelyssä tapahtuneen virheen korjaaminen mahdollisimman nopeasti. Se on mahdollinen myös, jos asiassa on tullut

hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sellaista uutta tietoa, joka voi vaikuttaa päätökseen, ratkaisuun tai hankintasopimuksen tekemisen edellytyksiin.

Hankintalakiin pohjautuen virhe voi olla tarjousten vertailussa tapahtunut pisteytysvirhe tai vertailuperusteen virheellinen soveltaminen, jota pyydetään oikaistavaksi.

Hankintaoikaisun lopputuloksena voi olla uusi:

- Ei muutosta alkuperäiseen päätökseen
- Uusi päätös ja virheen oikaisu
- Uusi päätös hankinnan keskeyttämisestä

14.2. Valitusmahdollisuus

Hankintapäätökseen tyytymätön voi halutessaan valittaa markkinaoikeuteen. Jos hankinnassa on menetelty virheellisesti markkinaoikeus voi:

- kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan
- kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä
- velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä
- määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä
- määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen
- määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun
- lyhentää hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Ensisijaisesti käytetään kolmea ensimmäistä seuraamusta.

14.3. Jatkovalituksen mahdollisuus

Markkinaoikeuden väliaikaiseen päätökseen tai päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin hallintolainkäyttölakia.

Muutosta voi hakea:

- hankintapäätöksen kumoamisesta
- virheellisen menettelyn kieltämisestä
- virheellisen menettelyn korjaamisesta
- hyvitysmaksun määräämisestä
- tehottomuusseuraamuksen määräämisestä
- sopimuskauden lyhentämisestä

D. TOIMITTAJASUHTTEEN HALLINTA

15. SOPIMUKSEN TEKEMINEN

Suorahankintarajan ylittävistä hankinnoista tulee tehdä kirjallinen tilaus tai sopimus.

Hankintasopimus tehdään tarjouspyynnössä mainittujen ehtojen mukaisesti, eikä sopimukseen voida ottaa sellaisia ehtoja, jotka muuttaisivat tarjouspyynnössä mainittuja ehtoja. Pienemmissä ja selkeissä hankinnoissa riittää kirjallinen tilaus. Viranhaltijapäätös ei korvaa hankintasopimusta tai tilausta koska siinä ei ole vahvistettu hankinnan kaupallisia ehtoja.

Hankintasopimuksessa/-tilauksessa tulee määritellä hankinnan kaupalliset- ja toimitusta koskevat ehdot, osapuolten vastuut, sanktiot mahdollisista sopimusrikkomuksista sekä hyvitykset mahdollisista virheistä.

Pudasjärven kaupunki kuuluu rakentamispalveluiden käännetyyn arvolisäverovelvollisuuden piiriin, joten sopimuksessa tulee olla maininta, että laskutuksessa sovelletaan käännettyä arvonlisäverovelvollisuutta. Sopimuksessa tulee myös maininta, kuka tekee verottajalle tarvittavat ilmoitukset.

Mikäli hankinnassa halutaan käyttää optiokausia, tulee niistä ilmoittaa jo tarjouspyynnössä.

Tietosuojaa ja henkilötietotietoja koskevat seikat tulee ottaa huomioon sopimuksessa.

16. SOPIMUKSEN ELINKAAREN SEURANTA

Hankintayksikön on tarkastettava, että saatu tavara tai palvelu vastaa sitä, mitä on sovittu.

Mikäli tilattu tuote tai palvelu ei vastaa sitä mitä on sovittu, tulee virheestä tehdä reklamaatio toimittajalle mahdollisimman pian.

Myös mahdollisista muutos- ja lisätöistä on sovittava erikseen.

16.1. Reklamaatio

Jos tavarahan tai palvelun toimitus viivästyy tai on puutteellista, on asiasta tehtävä toimittajalle kirjallinen reklamaatio viipymättä. Reklamaatio on tehtävä myös mistä tahansa muusta sopimuskauden aikana tehdyistä virheistä.

Tehdyt reklamaatiot ja niihin saadut vastaukset tulee säilyttää huolellisesti, jotta niihin

voidaan palata tarpeen mukaan. Jos sopimus halutaan virheiden tai viivästysten vuoksi myöhemmin purkaa, tulee reklamaatiot voida näyttää toteen.

Hankintayksiköllä on oikeus saada hyvityksiä virheistä hankintasopimuksessa sovittavien ehtojen mukaisesti. Näitä hyvityksiä on hyvä vaatia, mikäli sopimuksen mukaan se on mahdollista.

16.2. Sopimusmuutokset

Sopimusta ei saa olennaisesti muuttaa sopimuskauden aikana. Sopimuksen olennainen muuttaminen voidaan tulkita laittomaksi suorahankinnaksi.

Sopimuksen olennainen muuttaminen tarkoittaa esimerkiksi tavara- tai palveluhankinnoissa sellaista lisätilausta, jonka arvo on yli 10 % hankinnan alkuperäisestä arvosta (15 % rakennusurakoissa), ja josta ei ole tarjouspyynnössä ollut maininta.

Kaikista sopimusta koskevista muutoksista tulee sopia kirjallisesti toisen osapuolen kanssa.

16.3. Lisä- ja muutostyöt

Hankintalain mukaan lisätöitä on mahdollista tilata tietyin edellytyksin.

Alkuperäinen sopimuskumppani voi suorittaa lisätöitä tai -palveluja taikka ylimääräisiä tavarantoimituksia, jotka eivät ole sisällyneet alkuperäiseen sopimukseen, mikäli

sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista taloudellisista tai teknisistä syistä ja se aiheuttaisi merkittävää haittaa tai kustannusten päällekkäisyyttä hankintayksikölle.

Lisävaatimuksena tässä on, että lisätöiden tarve johtuu olosuhteista tai tarpeen tarkentumisesta, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida, eikä muutos vaikuta hankintasopimuksen yleiseen luonteeseen.

Edellytyksenä lisätöiden tilaamiselle edellä mainituilla perusteilla on, että lisätöiden arvo ei saa olla enemmän kuin 50 prosenttia alkuperäisen sopimuksen arvosta.

Mikäli hankinnasta on jo tehty talousarvion mukainen hankintapäätös, voi sopimuksen toteuttamisesta vastaava vastuuviranhaltija päättää lisä- ja muutostöiden tilaamisesta hankkeen budjetin puitteissa, vaikka se ylittäisikin viranhaltijan hankintavaltuudet.